

PROTOKOLL FRA FORETAKSMØTE I HELSE ØST RHF

Fredag 14. januar 2005 kl. 1300 ble det avholdt foretaksmøte i Helse Øst RHF i Helse- og omsorgsdepartementets lokaler, Einar Gerhardsens plass 3, Oslo.

Saksliste:

1. Foretaksmøtet konstitueres
2. Dagsorden
3. Overordnede styringsbudskap og prestasjonskrav for 2005
4. Organisatoriske krav og rammebetingelser (rapportering – se vedlegg 1)
5. Økonomiske krav og rammebetingelser (rapportering – se vedlegg 1)
6. Endringer i vedtektene, jf. vedtektenes § 7, § 12, § 14 og § 15 (vedlegg 2)

Fra Helse- og omsorgsdepartementet møtte: Helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen

Fra styret møtte:

Styreleder Siri B. Hatlen
Astrid Nøklebye Heiberg
Tom Veierød
Anne Berit Søfteland
Egil Hverven
Kirsten Brubakk

Følgende var ikke til stede:

Harald Norvik
Audun Holsbrekken
Kåre Løvstakken

Fra administrasjonen møtte:

Administrerende direktør Tor Berge

I tillegg møtte fra administrasjonen i Helse Øst RHF:

Økonomidirektør Geir Nilsen
Fagdirektør Bente Mikkelsen
Avdelingsdirektør Tore Robertsen

Også til stede:

Statssekretær Jan Otto Risebrobakken
Konst. ekspedisjonssjef Per Bleikelia
Konst. direktør Frode Myrvold
Seniorrådgiver Anne-Mette Ullahammer
Seniorrådgiver Kai R. Furberg
Avdelingsdirektør Cathrine Meland

Riksrevisjonen var varslet i samsvar med helseforetaksloven.

Sak 1: Foretaksmøtet konstitueres

Helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen ønsket, som øverste eiermyndighet, velkommen. Han spurte om det var merknader til innkallingen.

Det var ingen merknader til innkallingen.

Styreleder Siri B. Hatlen og konst. direktør Frode Myrvold ble valgt til å underskrive protokollen.

Helse- og omsorgsministeren overlot møteledelsen til Siri B. Hatlen.

Foretaksmøtet fattet følgende vedtak:

Innkallingen godkjennes. Foretaksmøtet er lovlig satt.

Sak 2: Dagsorden

Møteleder spurte om noen hadde merknader til den utsendte dagsorden.

Helse- og omsorgsdepartementet viste til at det etter at innkallingen var sendt ut, er mottatt sak til foretaksmøtet fra Helse Øst RHF vedr. behandlingstilbudet i akuttpsykiatrien. Departementet foreslo at problemstillingene som reises i brevet og i et senere notat til foretaksmøtet, følges opp ved at saken oversendes Sosial- og helsedirektoratet som rette fagmyndighet for nærmere utredning og vurdering. Det er naturlig at Helse Øst RHF bringes inn i dette arbeidet.

Det var ingen andre merknader til dagsorden.

Foretaksmøtet fattet følgende vedtak:

Dagsorden godkjennes.

Sak 3: Overordnede styringsbudskap og prestasjonskrav for 2005

Helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen redegjorde gjennom sitt innlegg for eiers overordnede styringsbudskap og prestasjonskrav for 2005.

Foretaksmøtet fattet følgende vedtak:

Redegjørelsen om overordnede styringsbudskap og prestasjonskrav for 2005 tas til etterretning.

Protokolltilførsel til sak 3 ved styrerepresentantene Egil Hverven og Kirsten Brubakk:

Helse- og omsorgsdepartementets krav om at Helse Øst RHF skal øke innsatsen til psykisk helsevern og behandling av rusmisbrukere ut over den særskilte satsningen, vil medføre en omdisponering av midler fra somatikken. Dette kan føre til at Helse Øst RHF's somatiske tilbud vil bli svekket, da denne allerede har effektivisert betydelig.

Styret for Helse Øst RHF ba om at følgende ble ført i protokollen under sak 3 som en generell merknad til sakene nr 3, 4 og 5:

"Det vises til styreseminaret i desember 2004 der RHF'ene understreket viktigheten av at todelingen av departementets oppfølging av RHF'ene ble gjennomført på en måte som sikret godt samsvar og konsistens mellom eierstyringen og bestillingen. En forutsetning for å kunne forholde seg til de samlede krav til Helse Øst RHF i foretaksmøtet, er at bestillerdokumentet foreligger samtidig og i god tid før møtet. Helse Øst RHF registrer at det ikke er oppnådd til dette foretaksmøte grunnet spesielle forhold i HODs arbeidssituasjon, men understreker at dette vil være ønskelig i fremtiden.

Helse Øst RHF oppfatter at styringsbudskapet på enkelte punkter er svært detaljert, og endret i forhold til tidligere praksis og det grunnlag reformen var tuftet på. Dette gjelder særlig punktene om internrevisjon, begrensningen i adgangen til å bruke RHF-ansatte i HF-styrene, rapporteringsprosedyrer og balansekravet for 2005. Dette kan skape usikkerhet i forhold til styrenes oppdrag og RHFenes fremtidige rolle og ansvar. I en slik situasjon ville det ha vært ønskelig med en nærmere dialog i forkant av foretaksmøtet. Det vises for øvrig til departementets orientering til RHF-styrene i styreseminaret i desember 2004 og de merknader til eier som der ble gitt fra styrerepresentanter fra RHF'ene.

Helse Øst RHF mener at en gjennom det samlede styringsbudskapet for 2005 må understøtte RHFets styringsautoritet internt i foretaksgruppen."

Sak 4: Organisatoriske krav og rammebetingelser

Helse- og omsorgsdepartementet gjennomgikk styringsbudskap og krav på det organisatoriske området, herunder tiltak i tilknytning til etterlevelse av juridisk rammeverk, krav til organisatorisk videreutvikling og hensiktsmessige samordningsgrep på tvers av regionene. I årlig melding, jf. helseforetaksloven § 34 og vedtektene § 15, skal det rapporteres på oppfølgingen av kravene som er stilt i dette foretaksmøtet. Det vises til omtale om rapportering under de enkelte punktene under sak 4 i protokollen, samt vedlegg til protokollen for de rapporteringspunkter, frekvenser og skjemaer som gjelder. Det regionale helseforetaket har ansvar for å melde fra til eier om vesentlige avvik i forhold til planlagt måloppnåelse.

For 2005 ble det formidlet styringsbudskap og konkrete krav på følgende områder:

4.1 Oppfølging av juridisk rammeverk

Myndighetskrav er direkte bindende for foretakene og krever ingen former for eier- eller styringsmessig bekreftelse. Med bakgrunn i påpekninger fra tilsynsmyndigheter, har departementet i brev av 16. september 2004 signalisert at det fra 2005 vil bli stilt krav til de regionale helseforetakenes virksomhetsstyring for å sikre at helseforetakenes aktiviteter skjer i samsvar med lovkrav og øvrige myndighetskrav. I 2004 har særskilt fokus vært rettet mot at foretakenes innkjøp skal foretas i samsvar med gjeldende regelverk for offentlige anskaffelser.

Helse- og omsorgsdepartementet vil for 2005, med utgangspunkt i gjeldende regler for internkontroll og allmenne prinsipper for god eierstyring, stille krav til oppfølging på følgende områder:

4.1.1 Krav til internkontroll i Helse Øst RHF

Styret for Helse Øst RHF skal sikre seg at det er etablert et samlet opplegg for internkontroll for virksomheten for å forebygge, forhindre og oppdage avvik innenfor områdene økonomi/regnskap, drift/forvaltning, lov-/myndighetskrav og etikk (jf. bl.a. forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenesten, forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, mv.)

Styret for Helse Øst RHF skal påse at internkontrollen i det regionale helseforetaket og helseforetaksgruppen er sikret i tilstrekkelig omfang og på en systematisk måte, med nødvendig ledelsesmessig forankring i hele organisasjonen.

Styret skal minimum en gang pr. år ha samlet gjennomgang av tilstanden i helseforetaksgruppen med hensyn til oppfølging av internkontrollen, og tiltak for å følge opp avvik. Rapport fra styrets gjennomgang skal forelegges Helse- og omsorgsdepartementet i årlig melding. For 2005 skal det rapporteres hvert tertial om styrets oppfølging og avvikskorrigerende tiltak.

4.1.2 Krav til etablering av intern revisjon i Helse Øst RHF

Styret for Helse Øst RHF skal innen utgangen av 2. tertial etablere intern revisjon i det regionale helseforetaket og helseforetaksgruppen som et ledd i styrets overvåking av internkontrollen. Intern revisjon er et viktig ledd i styrets overvåkingsfunksjon som uavhengig av administrasjonen for øvrig, skal foreta systematiske risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av helseforetakenes internkontroll for å vurdere om den virker hensiktsmessig og betryggende.

Intern revisjon skal etableres som en gjennomgående ordning i alle regionale helseforetak med følgende elementer:

- Tre av styrets eieroppnevnte medlemmer utgjør en *kontrollkomité* med ansvar for å ha et hovedfokus på styrets kontroll og tilsynsfunksjon.

- Helse Øst RHF skal etablere *intern revisjon* som administrativt skal være underlagt administrerende direktør i Helse Øst RHF. Den interne revisjonen kan også rapportere direkte til styret for Helse Øst RHF.
- Intern revisors virksomhet skal baseres på risikovurderinger og fastsettes i årsplan som skal godkjennes av styret. Styret for Helse Øst RHF må påse at det gjennomføres prosess for risikovurdering for helseforetaksgruppens virksomhet.

Rapportering for 2. tertial 2005 skal inneholde bekreftelse fra styret om at intern revisjon er etablert.

4.1.3 Oppfølging av retningslinjer for lønns- og pensjonsforhold i staten

Veiledende retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i heleide statlige foretak og selskaper, utgitt av Nærings- og handelsdepartementet 28. juni 2004, gjøres bindende for Helse Øst RHF.

4.1.4 Bruk av revisor til oppgaver ut over inngått kontrakt

Foretaksmøtet viser til Revisorloven § 4-5 første ledd, hvor det heter: "Revisor som reviderer årsregnskap for en revisjonspliktig, kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester for den revisjonspliktige dersom dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet." Foretaksmøtet forutsetter at Helse Øst RHF legger til grunn en restriktiv tolkning av bestemmelsen.

4.2 Organisasjon og videreutvikling

4.2.1 Tydeligere skille mellom Helse Øst RHF's to kjerne roller

F.o.m. 2005 settes det krav til regionale helseforetak om tydeligere organisatorisk og systemmessig markering mellom de to rollene som henholdsvis ivaretaker av "sørge for"-ansvaret og eier av underliggende helseforetak, slik dette er beskrevet i St.prp. nr. 1 for 2005. Siktemålet er bedret organisatorisk understøttelse av de to rollene for å ivareta det helhetlige ansvaret som er tillagt de regionale helseforetakene. Tiltakene vil også innebære bedre praktisering av modellen ovenfor private aktører.

Dette innebærer at Helse Øst RHF i 2005 i økt grad må:

- *klargjøre innholdet i "sørge for"-ansvaret*

Dette innebærer gjennomføring av systematiske prosesser for å identifisere tjenestebehov i regionen samt hvordan dette forholder seg til pasientrettigheter og øvrige overordnede rammer for prioriteringer.

- *utvikle og følge opp overordnet strategi for forhold mellom bruken av egne eide helseforetak og bruken av private aktører*

Dette kan gi større bevissthet rundt å gjøre bruk av tilbydere som best bidrar til å realisere helsepolitiske mål.

- *sørge for profesjonell gjennomføring både ovenfor egne eide helseforetak og private virksomheter*

Basert på strategien for arbeidsdeling mellom egne helseforetak og private aktører må det gjennomføres god styring av egne helseforetak og god bruk av konkurranseteknikker i forhold til private tilbydere.

4.2.2 Begrenset adgang til styrerepresentasjon i egne HF for ansatte i RHF

Det har så langt vært åpning for at ansatte i regionale helseforetak kan lede og delta i styrer i underliggende helseforetak. Dette har til dels vært utbredt praksis.

Departementet ser grunn til å justere kurs på dette området. Dette vil i første omgang gjøre seg gjeldende for ansatte hjemmehørende under "sørge for"-ansvaret i det regionale helseforetaket (ref. ovennevnte tiltak med økt organisatorisk og systemmessig klargjøring mellom de regionale helseforetakenes to roller). Disse bør tre ut av styrene på helseforetaksnivå i løpet av 2005. I 2005 vil departementet, i nært samarbeid med de regionale helseforetakene, foreta en evaluering for å vurdere styrerepresentasjon i styrene på helseforetaksnivå.

4.2.3 Relasjon til private aktører

Private aktører er forutsatt å medvirke i realisering av helsepolitiske mål og den samlede spesialisthelsetjenesten. De regionale helseforetakenes ivaretagelse av sine hovedoppgaver kan ha stor betydning for ulike private aktører. Departementet understreker viktigheten av at regionale helseforetak tilstreber ryddig og riktig håndtering og gode relasjoner til ulike private tjenestetilbydere. Særsilt oppmerksomhet må rettes mot gode samarbeidsløsninger og private aktørers behov for forutsigbarhet. Samtidig vektlegges at riktig prioritering skal være førende også for avtaler og samhandling med private aktører.

De organisatoriske tiltakene som er beskrevet foran og som gjøres gjeldende i 2005 vil innebære en bedre praktisering av foretaksmodellen for private aktører. I tillegg vil departementet i 2005 vektlegge at Helse Øst RHF:

- skal ivareta private virksomheters behov for forutsigbarhet og langsiktighet i egen planlegging,
- inngår avtaler med private på regionalt nivå og flerårige rammeavtaler bør være norm,
- i økt grad lar private avtalepartnere ta del i plikter og oppgaver på utdannings- og til dels forskningsområdet,
- vurderer etablering av fora/samarbeidsutvalg med egne private tjenesteleverandører
- benytter samme kvalitetskrav for private avtalepartnere som for egne helseforetak på områder det er rasjonelt,

- hensyntar særskilte forhold som gjør seg gjeldende for private virksomheter som drives på ikke-kommersielt grunnlag og søker å inkludere denne type samarbeidspartnere i strategiske prosesser.

4.3 Deltakelse i regionovergrepene tiltak

4.3.1 Samordning og standardisering av IKT mellom de regionale helseforetakene

Helse Øst RHF skal i 2005 bidra aktivt for å bedre samordning og standardisering innen IKT på tvers av regionale helseforetak og i samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet, herunder:

- bidra til tiltak som sikrer økt trafikk i Norsk Helsenett AS
- bidra til å etablere et felles programkontor for å ivareta oppfølging av nødvendig samordning og standardisering av programvare på IKT-området
- bidra til å gi mandat og støtte til koordinering på IKT-området slik at nødvendige utredninger og organisatoriske endringer kan gjennomføres.

4.3.2 Mulig etablering av landsdekkende stab-/støttefunksjoner

Departementet vil ta initiativ til å etablere et prosjekt for å identifisere aktuelle områder for mulig landsdekkende organisering av stab-/støttefunksjoner innen lønn, økonomi, innkjøp, logistikk, pasientadministrative systemer mv. Det forutsettes at Helse Øst RHF bidrar aktivt i dette arbeidet.

4.3.3 Deltakelse i etablering av nasjonale ledelsesutviklingstiltak.

Helse Øst RHF skal videreføre deltakelse i Styringsgruppen for nasjonalt program for ledelsesutvikling i helseforetakene, omgjort til *Styringsgruppen for nasjonale ledelsesutviklingstiltak*. Deltakelsen skal være forankret i ledergruppen i det regionale helseforetaket. Styringsgruppen får ansvar for følgende oppdrag:

- I løpet av 2005 skal det være etablert et nasjonalt topplederprogram for kandidater til lederstillinger på høyt nivå i helseforetakene. Fagplaner og plan for gjennomføring av programmet skal godkjennes av Helse- og omsorgsdepartementet. Helse Øst RHF skal sette av inntil 1,5 mill. kroner i 2005 til planlegging og gjennomføring av programmet.
- Hvert halvår skal det gjennomføres en nasjonal direktørsamling for RHF- og HF-direktørene med fokus på ledelsesutvikling. Første samling skal være gjennomført innen juni 2005. Utgifter til samlingene dekkes av de regionale helseforetakene/helseforetakene.

Innholdet i programmene skal være forankret i de kjerneverdier og ledelseskrav som ble formulert i løpet av pilotprogrammet for ledelsesutvikling i helseforetakene (2003 – 2004). Helse Øst RHF skal rapportere om oppnådd resultat gjennom årlig melding. Rapporteringen skal dokumentere forankring i kjerneverdier og ledelseskrav. Nærmere presisering av styringsgruppens oppdrag vil bli gitt i eget brev.

4.3.4 Utvikling av retningslinjer for styrearbeid i helseforetak

I forbindelse med videre arbeid med god eierstyring i helseforetak, vil departementet i 2005 ta initiativ til utvikling av overordnede retningslinjer for styrearbeid i helseforetak. Herunder vil blant annet styremedlemmers uavhengighet og krav til habilitet bli fulgt opp. Arbeidet vil bli gjort i samråd med styrene i regionale helseforetak og som ledd i oppfølgingen av avholdt seminar med styrene i desember 2004.

4.3.5 Likestillingsperspektiv i styresammensetning

Helse Øst RHF skal sikre styresammensetning i underliggende helseforetak som ivaretar kjønnsmessig balanse i samsvar med gjeldende krav om at hvert kjønn skal være representert med minst 40 prosent, ved utskiftning av medlemmer fra og med neste valgperiode.

4.3.6 Nødnett – utbygging av felles digitalt radiosamband for nødetatene

I henhold til Stortingets vedtak skal det i 2005 innhentes tilbud fra leverandør om landsdekkende utbygging av felles digitalt radiosamband for nød- og beredskapsstatene, og inngås kontrakt om første utbyggingsområde. Sosial- og helsedirektoratet ivaretar myndighetsforankringen for helseområdet i det sentrale prosjektet med dedikerte ressurser. Helse Øst RHF forutsettes å bidra til prosessen ved bl.a. å tilføre den statlige prosjektorganisasjonen kompetanse om den operative virksomheten i helseforetakene og delta i utredning om brukerbetaling for drift av nytt nødnett.

Helse Øst RHF forutsettes å samarbeide med Sosial- og helsedirektoratet og den øvrige statlige prosjektorganisasjonen med forberedelser og nødvendig tilrettelegging for utbyggingsstart i 2006. Helse- og omsorgsdepartementet vil ta initiativ til at det etableres nødvendig prosess for det videre arbeid.

4.3.7 Samordning av hovedstadsområdet

En arbeidsgruppe ledet av departementet har utredet muligheter for samordning av Helse Øst RHF og Helse Sør RHF, belyst effekter og skissert ulike modeller for samordning. Rapporten har vært på høring. Det er bred enighet om at det er betydelige gevinster ved samordning av pasientbehandling, støttefunksjoner, investeringer, og for å sikre og forbedre kvaliteten på forskning og undervisning.

Helse Øst RHF og Helse Sør RHF skal inngå forpliktende samarbeid om utnyttelse av ressursene i hovedstadsområdet for å kunne realisere de påpekte samordningsgevinstene. Samarbeidet skal omfatte en avtale om Helse Øst RHF's kjøp av tjenester ved Rikshospitalet/Det norske radiumhospital, faglig samarbeid om pasientbehandling ved sykehus i de to regionale helseforetakene, funksjons- og oppgavefordeling, samordning av investeringer og støttefunksjoner samt

videreutvikling av forskningssamarbeid. Departementet vil innkalle til et møte i januar for å igangsette arbeidet. En rapport skal foreligge innen 1. april 2005.

Departementet vil ta initiativ til et særskilt arbeid når det gjelder styringsutfordringer knyttet til landsfunksjoner ved Rikshospitalet/Det norske radiumhospital. Det forutsettes at Helse Øst RHF og Helse Sør RHF deltar aktivt i dette arbeidet.

4.3.8 Kommunikasjon

Departementet vil i 2005 følge opp felles nasjonal kommunikasjonsstrategi for helseforetakene. Målsetting om bedre ressursutnyttelse gjelder også kommunikasjonsområdet, og strategien skal bidra til at kommunikasjon brukes målrettet og effektivt som verktøy for å nå helsepolitiske målsettinger.

Felles nasjonal kommunikasjonsstrategi skal utarbeides i nært samarbeid mellom informasjonsledere i regionale helseforetak og Helse- og omsorgsdepartementet. En arbeidsgruppe vil bli nedsatt og ledet av departementet primo 2005. Det forutsettes at regionale helseforetak deltar i arbeidsgruppen, at deltakelse skal være forankret på ledelsesnivå og at Helse Øst RHF bidrar aktivt i utarbeidelse og gjennomføring av felles nasjonal kommunikasjonsstrategi.

4.3.9 Oppfølging av statlige handlingsplaner mv. på særskilte områder:

- "*Grønn stat*": Alle statlige virksomheter skal innføre miljøledelse som integrert del av sitt styringssystem innen 2005, herunder Helse Øst RHF. (Veiledning og erfaringsmateriale er samlet på: www.odin.dep.no/md/gromnstat/)
- "*Elektronisk handel*": I forbindelse med anskaffelsesprosesser i Helse Øst RHF henvises det til foreliggende elektroniske hjelpemidler, herunder Program for elektronisk handel i det offentlige, bl.a. *Markedsplassen ehandel.no*
- "*Universell utforming av bygg*": Universell utforming skal legges til grunn for fysisk utforming og drift av sykehus og andre helseinstitusjoner, jf. *Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne – Plan for universell utforming til viktige samfunnsområder.*
- *Parkeringsplasser for funksjonshemmede*: Departementet vil framheve viktigheten av å sikre tilgjengelighet til parkeringsplasser for bevegelseshemmede ved sykehus.

Det ble åpnet for kommentarer til sak 4.

Foretaksmøtet fattet følgende vedtak:

Redegjørelsen om organisatoriske krav og rammebetingelser for 2005 tas til etterretning.

Protokolltilførsel til sak 4 ved styrerepresentantene Egil Hverven og Kirsten Brubakk:

Pkt. 4.1.2 Krav til etablering av internrevisjon i Helse Øst RHF

Dersom det etableres internrevisjon i Helse Øst RHF, og det oppnevnes en kontrollkomité bestående av medlemmer fra styret, bør den ene av medlemmene oppnevnes av de ansattes representanter.

Pkt. 4.2.1 Organisatorisk videreutvikling

En vidtgående innføring av "bestiller-utfører-rollen" kan føre til økte kostnader og mer administrasjon, mindre helhetstenkning og dårligere tilbud til befolkningen, samt ansvarspulverisering. Derfor bør en slik modell ikke gjennomføres.

Pkt. 4.3.2 Mulig etablering av landsdekkende stabs- og støttefunksjoner

Eventuelle landsdekkende stabs-/støttefunksjoner må organiseres som interne tjenester.

Styret for Helse Øst RHF ba om at følgende kommentarer ble ført i protokollen til sak 4:

Krav til etablering av internkontroll/intern revisjon i Helse Øst RHF:

Helse Øst RHF er enige i at det er riktig å etablere internrevisjon, men ber om å få komme tilbake med et forslag til konkretisering som samsvarer med den øvrige styringsmodell internt i foretaksgruppen.

Klargjøre innholdet i "sørge for"-ansvaret:

Helse Øst har siden etableringen hatt sterkt fokus på innholdet i "sørge for"-ansvaret og har så langt gjennomført flere prosesser med sikte på å klargjøre omfang og utvikling av tjenestebehovet i regionen. Til foretaksmøtets informasjon valgte Helse Øst fra 2002 å legge til grunn departementets godkjente *Regionale helseplan for Helseregion Øst 2001-2004* (vedtatt av departementet 12.03.01). Denne planen var blant annet basert på en grundig analyse av den fremtidige utviklingen i etterspørselen etter tjenester fram til 2020. Kapasitetsanalysen som lå til grunn for planen er senere oppdatert både i 2002 og i 2004, og har vært et sentralt grunnlag for de strategiske veivalg Helse Øst har gjort i forhold til å ivareta en systematisk styrt og planlagt ivaretagelse av "sørge for"-ansvaret. Det vises blant annet til beslutningen om å realisere byggingen av Nye AHUS, Kreft- og isolatsenteret på Ullevål universitetssykehus og til vurderingene i Samlet Plan for større investerings- og utbyggingsprosjekter fra 2003. I tillegg har Helse Øst i perioden 2002-2004 utredet og gjennomført en rekke funksjons- og oppgavefordelinger innen flere fagområder. Gjennom disse prosesser og beslutninger har en også ivaretatt de overordnede nasjonale prioriteringene. Det vises for øvrig til nærmere omtale av dette i Årlig melding 2003 for Helse Øst.

Til foretaksmøtets informasjon har for øvrig de fem regionale helseforetakene nedsatt en felles arbeidsgruppe som skal foreta en gjennomgang av "sørge for"-ansvaret for blant annet å klargjøre metoder for analyse og planlegging. Helse Øst vil i 2005 fortsatt ha sterkt fokus på ivaretagelsen av "sørge-for"-ansvaret gjennom faglige utredninger og prosesser, innad i Helse Øst og i samarbeid med Helse Sør.

Begrenset adgang til styrerepresentasjon i egne HF for ansatte i RHF:

Helse Øst RHF viser til de generelle merknadene under sak 3. Helse Øst RHF er enig med departementet i at det bør være et forsterket fokus på ryddig praktisering av de to rollene som "sørge for"-ansvarlig og eier med ansvar for oppfølging og kontroll med de underliggende HF. Helse Øst RHF mener samtidig at en i tråd med tidligere praksis, selv må kunne velge styringsmodell og virkemidler så lenge man tilfredsstiller disse hensyn.

For Helse Øst RHF har deltakelsen fra RHF-ansatte i HF-styrene bidratt til å styrke det regionale fellesskapet gjennom god informasjon og kunnskap om situasjonen i det enkelte HF, sikret oppslutning om regionale løsninger som er akseptable for det enkelte helseforetak og vært med å sikre tilstrekkelig fokus på kostnadskontroll. Det er vesentlig at det enkelte RHF gis anledning til å videreutvikle en konsistent styringsmodell som er best mulig tilpasset de lokale forhold og utfordringer. I tillegg vil vi vise til at Helse Øst RHF har startet opp en evaluering av styringsmodell og styresammensetning.

Samordning i hovedstadsområdet:

Helse Øst orienterer foretaksmøtet om at Helse Øst og Helse Sør har inngått avtale for 2005 vedr pasientvolum og gjestepasientoppgjør. Avtalen ble underskrevet 3. januar 2005. Det vil bli nedsatt et eget utvalg som skal utrede en mer langsiktig avtale om pasientstrømmer og oppgjørsordninger mellom Helse Sør og Helse Øst.

Sak 5: Økonomiske krav og rammebetingelser

Helse- og omsorgsdepartementet gjennomgikk styringsbudskap og krav på det økonomiske området, herunder omstillingsutfordring/balansekrav og særskilte forhold knyttet til kapitalfundamentet, investeringsområdet og medvirkning i utviklingstiltak. I årlig melding, jf. helseforetaksloven § 34 og vedtektene § 15, skal det rapporteres på oppfølgingen av kravene som er stilt i dette foretaksmøtet. Det vises til omtale om rapportering under de enkelte punktene under sak 5 i protokollen, samt vedlegg til protokollen for de rapporteringspunkter, frekvenser og skjemaer som gjelder. Det regionale helseforetaket har ansvar for å melde fra til eier om vesentlige avvik i forhold til planlagt måloppnåelse.

For 2005 ble det formidlet styringsbudskap og konkrete krav på følgende områder:

5.1 Omstillingsutfordring/balansekrav

I tråd med Stortingets forutsetninger legger Helse- og omsorgsdepartementet til grunn at Helse Øst RHF håndterer sin omstillingsutfordring slik at økonomisk balanse oppnås i 2005. Det legges til grunn at nødvendige omstillingstiltak må vurderes og håndteres i henhold til gjeldende rammer for helseforetak. Det skal rapporteres til eier på den økonomiske utviklingen i helseforetaksgruppen hvert tertial.

Foretaksmøtet legger til grunn at Helse Øst RHF innretter sin ISF-baserte aktivitet i 2005 slik at målet om økonomisk balanse kan nås.

5.2 Kapitalfundamentet til Helse Øst RHF

I St.prp. nr. 1 (2004-2005) er det redegjort for at departementet tar sikte på å fremme et endringsforslag til helseforetaksloven for Stortinget, som gir hjemmel til å fastsette forskrift om regnskapsføring av anleggsmidler overtatt av regionale helseforetak og helseforetak ved etableringen av sykehusreformen 1. januar 2002. Forskriften skal gjelde fra og med regnskapsavleggelsen for 2004, og departementet legger til grunn at Helse Øst RHF legger den foreslåtte forskriften til grunn ved avleggelsen av regnskapet for 2004.

Det er ikke satt krav til avkastning i helseforetakene.

5.3 Investeringer

Departementets brev til de regionale helseforetakene av 31. desember 2002 beskriver hvilke systemmessige rammebetingelser som gjelder for beslutning om og gjennomføring av investeringsprosjekter i regionale helseforetak. Gjennom brev av 12. februar 2004 er det gitt supplerende krav knyttet til styring og kvalitetssikring av investeringsprosjekter. Styringssystemet for store investeringer bygger på en kombinasjon av fullmakter til helseforetakene og en overordnet styring for å sikre at investeringer skjer i samsvar med overordnede prioriteringer og ressursrammer.

For 2005 presiseres det at styringssystem og krav som er beskrevet i nevnte dokumenter gjelder. Herunder nevnes særskilt at:

- for store prosjekter må det unngås at det settes i gang omfattende prosesser og planleggingsarbeid som det senere viser seg urealistisk eller ikke ønskelig å gjennomføre av økonomiske eller helsefaglige grunner
- i tråd med skisserte krav til ulike prosjektfaser mv. i nevnte brev av 31. desember 2002, må aktuelle prosjektidéer raskt vurderes opp mot realistiske økonomiske rammer
- prosjekter som besluttes videreført må innarbeides i Helse Øst RHF's overordnede planer og budsjetter for på denne måten bekrefte at prosjekter er vurdert og prioritert innenfor helhetlige faglige og økonomiske rammer
- alle prosjekter må være underlagt tilfredsstillende kvalitetssikring og styring, med særskilte krav til store prosjekter med kostnadsramme som overstiger 500 mill. kroner

- etter gjennomført konseptfase (jf. nevnte brev av 31. desember 2002) for prosjekter som overstiger 1 000 mill. kroner skal resultatene fra denne og det regionale helseforetakets vurderinger legges fram for departementet.

Helse- og omsorgsdepartementet vil i 2005 vurdere supplerende krav knyttet til omfang og innretning av investeringer, herunder rammer for mulig bruk av offentlig-privat samarbeid. Departementet vil også initiere en gjennomgang av større planlagte investeringsprosjekter i samarbeid med de regionale helseforetakene, med den hensikt å unngå overinvesteringer og oppbygging av parallelle tilbud.

5.4 Låneopptak og driftskreditter

Departementet fordeler i forbindelse med foretaksmøtene i januar 2005 om lag 90 prosent. av den samlede lånebevilgning for 2005. Departementet tildeler Helse Øst RHF 800 mill. kroner av denne bevilgningen. Resterende del av lånebevilgningen vil bli fordelt høsten 2005 etter forutgående kontakt mot de regionale helseforetakene. Departementet kan omdisponere ubrukte beløp til andre regionale helseforetak dersom det er behov for det.

Det vil det enkelte år ikke være samsvar mellom investeringsnivå og inntekter for å dekke avskrivninger i alle helseforetak i Helse Øst RHF. Departementet legger til grunn at denne ledige likviditeten brukes til (del)finansiering av andre prioriterte investeringsprosjekter. Slik omfordeling av likviditet er ikke å definere som lån etter helseforetaksloven § 33.

Samlet ramme for driftskreditter i 2005 er satt til 5,5 mrd. kroner. Det er departementet som godkjenner driftskredittrammen for det enkelte regionale helseforetak. Helse Øst RHF har en godkjent driftskredittramme på inntil 712 mill. kroner. Dersom Helse Øst RHF har behov for å øke driftskredittrammen utover dette nivået må det søkes departementet om dette.

5.5 Tilskudd til store investeringsprosjekter – Nye Ahus

Gjennom Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (2003-2004) er det etter en samlet vurdering fastsatt investeringstilskudd som delfinansiering i forbindelse med utbygging av Nye Ahus. For 2005 tildeles 344 mill. kroner som investeringstilskudd til Nye Ahus. I henhold til det system som er lagt til grunn for beslutning om og gjennomføring av investeringsprosjekter, er Helse Øst RHF ansvarlig for styring og oppfølging av prosjektet innenfor premisser som følger av Stortingets vedtak. Som det framgår av nevnte stortingsframlegg og finansieringsløsningen som er lagt til grunn for prosjektet, vil eventuelle merkostnader være et anliggende for Helse Øst RHF.

Departementets vilkår for utbetaling av investeringstilskuddet er fortsatt framdrift i prosjektet. Tilskuddet vil utbetales med like deler i hhv. februar, april, juli og oktober.

Helse Øst RHF bes gi tilbakemelding om prosjektets framdrift og kostnadsutvikling hvert tertial i 2005. Prosjektet skal også omtales i årlig melding.

5.6 Lønnsutviklingen i helseforetakene

Det er et ledelsesansvar å ha spesielt fokus på lønnsutviklingen i spesialisthelsetjenesten, og å opparbeide en god kompetanse og organisering inn mot forhandlinger.

Helse- og omsorgsdepartementet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjennomgå og vurdere hvordan arbeidsgiversiden har håndtert lønns- og tarifforhold etter den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten, og å vurdere den valgte arbeidsgiverorganisering (jf. helseforetakslovens § 10, annet ledd og Kgl. res. av 6. juli 2001 om valg av arbeidsgivertilknytning). Arbeidsgruppen skal videre gjennomføre en bredere vurdering av hvordan helseforetakene benytter de sentrale innsatsfaktorene personell og lønn. Det er forventet at arbeidsgruppen legger frem en evaluering, og eventuelt gir tilrådninger om tiltak eller justeringer sommeren 2005. Helse- og omsorgsdepartementet ønsker at evalueringen skal bidra til å sette fokus på god ivaretagelse av arbeidsgiveransvaret, og å styrke innsatsen på dette området.

5.7 Krav til enhetlig regnskapsføring

Departementet vil i 2005 intensivere det allerede påbegynte arbeidet med å utarbeide felles retningslinjer for regnskapsføring i de regionale helseforetakene, herunder enhetlig framstilling av årsregnskapene for 2005, og ber Helse Øst RHF bidra til dette gjennom deltakelse i samarbeidsgrupper for økonomidirektører og regnskapsledere.

5.8 Utvikling av nasjonal styringsinformasjon i spesialisthelsetjenesten

Det forventes at Helse Øst RHF deltar aktivt i pågående og planlagt nasjonalt arbeid med utvikling av styringsinformasjon for spesialisthelsetjenesten. Videre at det etableres rutiner som sikrer at fastsatte nasjonale retningslinjer for korrekt og ensartet koding innenfor de ulike fagområder blir fulgt i virksomhetene. Dette gjelder bl.a.:

- ”Diagnosekvalitets-prosjektet” som gjennomføres i regi av SINTEF Helse for å høyne kvaliteten på grunnlagsdata i Norsk pasientregister og dermed kvaliteten på ISF-systemet
- ”KPP-arbeidet” for bedre kostnadsgrunnlag og kvalitetssikring av ISF-systemet
- ”Basisenhetskodeverket” der arbeidet ledes av Sosial- og helsedirektoratet.

5.9 Innføring av kompensasjonsordning for merverdiavgift fra 2006

For å hindre konkurransevridning i forhold til private leverandører av varer og tjenester til regionale helseforetak og helseforetak, tas det sikte på å innføre en kompensasjonsordning for merverdiavgift fra 1. januar 2006. Departementet ber Helse Øst RHF legge dette til grunn i den grad det i 2005 planlegges organisatoriske endringer som vil påvirke private leverandører av merverdibelagte varer eller tjenester.

Det ble åpnet for kommentarer til sak 5.

Foretaksmøtet fattet følgende vedtak:

Redegjørelsen om økonomiske krav og rammebetingelser for 2005 tas til etterretning.

Protokolltilførsel til sak 5 ved styrerepresentantene Egil Hverven og Kirsten Brubakk:

Pkt. 5.2 Kapitalfundamentet til Helse Øst RHF

I forhold til regnskapsføring av anleggsmidler for regnskapsåret 2004 kan ikke departementet legge til grunn en tolkning av regnskapsloven som pr. dags dato ikke er hjemlet i forskrift. En slik ny forskrift som eventuelt vil komme, betyr at helseforetakene får et ytterligere effektiviseringspress – eller at helseforetakene må avvikle 1/3 av bygningsmassen på sikt.

Pkt. 5.5 Tilskudd til store investeringsprosjekter – Nye Ahus

Helse- og omsorgsdepartementets tildeling av 344 mill. kroner til Nye Ahus i 2005, er en betydelig lavere bevilgning enn Helse Øst RHF har lagt til grunn for prosjektet. Den lave bevilgningen vil kunne føre til at Helse Øst RHF må bruke av driftsmidlene for å dekke investeringene. Dette kan få betydelige konsekvenser for vårt helsetilbud til befolkningen i regionen.

Styret for Helse Øst RHF ba om at følgende kommentarer ble ført i protokollen til sak 5:

Omstillingsutfordring/balansekrav:

Helse Øst RHF legger til grunn at foretaksmøtets krav om økonomisk balanse innebærer et resultat i balanse i 2005.

Kapitalfundamentet til Helse Øst RHF:

Det vises til høringsuttalelsen til forskriftene fra Helse Øst datert 17. desember 2004. Det forutsettes at eier avklarer de forhold som er påpekt før regnskap 2004 kan avlegges i tråd med bestemmelsene i de nye forskriftene.

Med bakgrunn i eiers krav om kapitaleffektivisering, legger Helse Øst til grunn at det gis nødvendige frihetsgrader i forhold til å gjennomføre effektiviseringstiltak blant annet i form av endringer i oppgavefordelingen og til å foreta nødvendige reduksjoner og/eller salg av anleggsmidler. Til foretaksmøtets informasjon setter Helse Øst i 2005 i gang et eget prosjekt for å se på aktuelle tiltak for arealeffektivisering og avhending av bygningsmasse i foretaksgruppen.

Låneopptak og driftskreditter:

Helse Øst viser til protokolltilførsel under punkt 5.5 Tilskudd til store investeringsprosjekter. Helse Øst ber om at det i lånerammen for 2005 blir spesifisert hvor stor del av denne rammen som departementet forutsetter skal gå til dekning av prosjekt Nye Ahus.

Tilskudd til store investeringsprosjekter - Nye Ahus:

Helse Øst viser til styrets vedtak i møte 18.12.03 (sak 163-2003) om å gjennomføre Nye Ahus-prosjektet. Vedtaket ble stadfestet i foretaksmøte 20.02.04. I vedtakets punkt 1 heter det:

”Styret tar til orientering at Stortinget i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (2003/2004) har lagt til grunn at utbyggingen av Nye Ahus starter opp våren 2004, og at dette skjer med utgangspunkt i det forprosjektet som nå foreligger. Stortinget har også lagt til grunn at det samlede likviditetsopplegg, herunder betingelsene knyttet til låneopptak og avdragstider, vil måtte bli vurdert fram mot at bygget tas i bruk i perioden 2009-2011.”

Helse Øst legger til grunn at det opplegget som ble skissert av Stortinget ved behandlingen av Nye Ahus-prosjektet følges opp. Det vises i denne forbindelse til følgende uttalelse fra flertallet i Sosialkomiteen, jfr Budsjettinnstilling S 11 (2003-2004) hvor det heter:

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, har merket seg at som en del av den samlede gjennomgang av tiltak som Helse Øst nå foretar, også inngår vurderinger av mulighetene for ytterligere reduksjon av kostnadene. Det forutsettes at prosjektet tilpasses resultatet av dette arbeidet. Flertallet forutsetter at nødvendig finansiering blir stilt til rådighet i utbyggingsperioden. Først når bygget tas i bruk i perioden 2009 til 2011, vil man kjenne det samlede nivået på avskrivninger, finanskostnader og driftskostnader for øvrig. Omfanget av Helse Østs bidrag til prosjektet vil være en sentral faktor i de vurderinger som framover skal foretas. Flertallet forutsetter i lys av ovennevnte at det samlede likviditetsopplegg, herunder betingelsene knyttet til låneopptak og avdragstider, vil måtte bli vurdert fram mot at anlegget tas i bruk.

Flertallet har merket seg at styret for Helse Øst fokuserer på at prosjektet må være forsvarlig i forhold til samlet ansvar og andre oppgaver for det regionale helseforetaket. Flertallet legger til grunn at en sentral premiss for det statlige engasjementet i prosjektet er at realiseringen av prosjektet ikke i urimelig grad må gå på bekostning av drift og utvikling av det øvrige spesialisthelsetilbudet til befolkningen i Helse Øst.

Sak 6: Endring i vedtektene

Helse- og omsorgsdepartementet ga detaljert orientering om endringer i vedtektenes § 7 Eiermøter i Helse Øst RHF, § 12 Låneopptak, § 14 Medvirkning fra pasienter og pårørende og § 15 Melding til departementet.

Foretaksmøtet vedtok følgende endringer:

§ 7 Eiermøter i Helse Øst RHF

Som følge av at det fra 2005 skjer en endring i styringsrutinene ved at det avholdes foretaksmøte i januar, blir det gjort en tilføyelse slik at dette også framgår av vedtektenes § 7.

Vedtektenes § 7 blir etter dette:

Det skal avholdes foretaksmøte i januar hvert år der styrings- og prestasjonskrav på økonomi og organisasjonsområdet blir fastlagt. Videre avholdes foretaksmøte hvert år innen utgangen av juni måned for fastsettelse av årsregnskap og årsberetning, jf helseforetaksloven § 43, jf regnskapsloven § 3-1, og for behandling av årlig melding som omtalt i helseforetaksloven § 34, jf § 15 i vedtektene for Helse Øst RHF. Ytterligere foretaksmøter utover de som er nevnt over, avholdes etter særskilte behov.

§ 12 Låneopptak

Det foreslås å endre lånerammen til Helse Øst RHF fra 4 000 mill. kroner til totalt 4 200 mill. kroner. I forslaget vil lånerammen til investeringsformål utvides med 200 mill. kroner fra 2 000 til 2 200 mill. kroner. Det blir videre foreslått å vedtektsfeste låneinstruksen gitt i brev av 26. februar 2003 med endringer, senest i brev av 17. desember 2004.

Vedtektenes § 12 blir etter dette:

Helse Øst RHF gis en låneramme på totalt 4 200 mill. kroner. Lånerammen fordeles med 2 200 mill. kroner til investeringsformål og 2 000 mill. kroner i driftskredittramme. Helse Øst RHF kan dog ikke ta opp lån eller driftskreditt som samlet sett overskrider årlige rammer for lån til investeringsformål eller driftskreditt fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet.

Dersom Helse Øst RHF gir helseforetak som det eier adgang til å ta opp lån, skal det fastsettes en låneramme for det enkelte helseforetak. De samlede lånerammer for alle helseforetakene som Helse Øst RHF eier må ikke overskride den lånerammen som er fastsatt i første ledd.

Dersom Helse Øst RHF tar opp lån for videre utlån til virksomheter som det eier eller har driftsavtale med, må det samlede utlån ikke overskride den lånerammen som er fastsatt i første ledd.

Helse Øst RHF's låneopptak til investeringsformål foretas innenfor de prosedyrer og regler som er gitt av departementet i "Instruks for lån knyttet til investeringer for de regionale helseforetakene" av 26. februar 2003 med senere endringer.

§ 14 Medvirkning fra pasienter og pårørende

Det foreslås endring i § 14 for at formuleringene mer presist skal angi hvordan medvirkning fra pasientorganisasjoner og organisasjoner som representerer andre

grupperes interesser skal tas hånd om. Riksrevisjonen har påpekt for årlig melding 2003 at reell innflytelse fra brukerutvalgene skal sikres.

Vedtektenes § 14 blir etter dette:

Styret skal påse at pasienters og pårørendes rettigheter og interesser blir ivaretatt, blant annet gjennom et fast samarbeid med deres organisasjoner.

Styret skal også påse at samiske organisasjoner, nasjonale minoritetsorganisasjoner og innvandrersorganisasjoner i helseregionen blir hørt i arbeidet med planlegging og drift av tjenestene.

Styret skal også påse at erfaringer, behovsvurderinger, prioriteringer og synspunkter som innhentes fra pasienter og pårørende og deres organisasjoner, gis en sentral plass i arbeidet med planleggingen og i driften av virksomhetene. Det skal fremgå av oversendelsen av årlig melding at brukerutvalg har fått forelagt meldingen før denne sendes departementet, jf. § 15. Melding fra pasientombudene skal legges ved meldingen til departementet.

§ 15 Melding til departementet

Det foreslås endring i § 15 for å oppdatere vedtektene til gjeldende praksis på området:

Vedtektenes § 15 blir etter dette:

Styret skal innen den 15. februar hvert år sende en melding til departementet som omfatter styrets plandokument for virksomheten og styrets rapport for foregående år. Plandokumentet skal være av strategisk og overordnet karakter og vise hovedtrekkene i virksomhetens fremtidige drift innenfor de rammebetingelser som er gitt av staten som eier og helsemyndighet. Denne delen av plandokumentet vil inngå i vurderingsgrunnlaget for behandlingen av de enkelte års statsbudsjett.

Plandokumentet skal videre, med utgangspunkt i vurderinger av eksisterende drift, gi beskrivelse av forventede endringer i befolkningens behov for helsetjenester og i den helsefaglige utviklingen på fagområdene, vise behovet for utvikling og endring av tjenestene og driften av virksomheten og styrets vurdering av ressursbruken for de nærmeste årene, med forslag til finansiering.

Rapporten om virksomheten fra foregående kalenderår skal vise hvordan pålegg og bestemmelser som er gitt i foretaksmøtet eller satt som vilkår for bevilgninger, er fulgt opp. Rapporten skal også vise virksomhetens utvikling i forhold til det regionale foretakets plandokument.

Møtet ble hevet kl 1440.

Oslo, 14. januar 2005

Frode Myrvold

Siri B. Hatlen